

Czwartek, 5 października 2017 r.

P8_TA(2017)0385

Systemy penitencjarne i warunki panujące w więzieniach

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 października 2017 r. w sprawie systemów penitencjarnych i warunków panujących w zakładach karnych (2015/2062(INI))

(2018/C 346/14)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2, 6 i 7 Traktatu o Unii Europejskiej i Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 4, 19, 47, 48 i 49,
- uwzględniając Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (art. 3, 8), protokoły do tej konwencji oraz orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Europejską konwencję o zapobieganiu torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu przyjętą w 1987 r. oraz sprawozdania Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka (art. 3 i 5), Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych (art. 7) oraz Konwencję w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanicznego lub poniżającego traktowania,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka przyjętą w Nowym Jorku w dniu 20 listopada 1989 r.,
- uwzględniając następujące uwagi ogólne Komitetu Praw Dziecka ONZ: nr 10 (2007) w sprawie praw dziecka w sferze wymiaru sprawiedliwości dla nieletnich, nr 13 (2011) w sprawie prawa dziecka do wolności od wszelkich form przemocy oraz nr 17 (2013) w sprawie prawa dziecka do wypoczynku, czasu wolnego, zabawy, zajęć rekreacyjnych, życia kulturalnego i sztuki (art. 31),
- uwzględniając wzorcowe reguły minimalne ONZ dotyczące traktowania więźniów oraz deklaracje i zasady przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne ONZ; uwzględniając wzorcowe reguły minimalne ONZ dotyczące wymiaru sprawiedliwości wobec nieletnich („reguły pekińskie”) przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne; uwzględniając Wytyczne Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom; uwzględniając zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich, w szczególności zalecenie nr (2006)2 w sprawie europejskich reguł więziennych, zalecenie nr (2006)13 w sprawie przetrzymywania w areszcie, warunków takiego przetrzymywania oraz zagwarantowania ochrony przed nadużyciami, zalecenie nr (2008)11 w sprawie europejskich zasad stosowanych wobec młodocianych przestępców, wobec których zastosowano sankcje lub środki, zalecenie nr (2010)1 w sprawie przyjętych przez Radę Europy zasad zwolnienia warunkowego, zalecenie nr (2017)3 w sprawie europejskich reguł dotyczących sankcji i środków o charakterze nieizolacyjnym, oraz uwzględniając zalecenia przyjęte przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy,
- uwzględniając swoje rezolucje z dnia 18 stycznia 1996 r. w sprawie złych warunków panujących w zakładach karnych Unii Europejskiej⁽¹⁾, z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie warunków więziennych w Unii Europejskiej: ulepszeń i kar zastępczych⁽²⁾, z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie wieloletniego programu na lata 2010–2014 dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości (program sztokholmski)⁽³⁾ oraz z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie warunków panujących w zakładach karnych w UE⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. C 32 z 5.2.1996, s. 102.

⁽²⁾ Dz.U. C 98 z 9.4.1999, s. 299.

⁽³⁾ Dz.U. C 285 E z 21.10.2010, s. 12.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 168 E z 14.6.2013, s. 82.

Czwartek, 5 października 2017 r.

- uwzględniając decyzję ramową Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi ⁽¹⁾,
- uwzględniając decyzję ramową Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej ⁽²⁾ („transfer więźniów”),
- uwzględniając decyzję ramową Rady 2008/947/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków i decyzji w sprawie zawieszenia lub warunkowego zwolnienia w celu nadzorowania przestrzegania warunków zawieszenia i obowiązków wynikających z kar alternatywnych ⁽³⁾ („zawieszenie i kary alternatywne”),
- uwzględniając decyzję ramową Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23 października 2009 r. w sprawie stosowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania ⁽⁴⁾ („europejski nakaz nadzoru”),
- uwzględniając dyrektywę (UE) 2016/800 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym ⁽⁵⁾,
- uwzględniając sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej pt. „Criminal detention and alternatives: fundamental rights aspects in EU cross-border transfers” [Zatrzymanie o charakterze karnym i alternatywy: aspekty praw podstawowych w unijnych transferach transgranicznych],
- uwzględniając zieloną księgę Komisji Europejskiej z dnia 14 czerwca 2011 r. pt. „Zwiększenie wzajemnego zaufania w ramach europejskiej przestrzeni sądowej – Zielona księga w sprawie stosowania przepisów UE dotyczących wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w obszarze pozbawienia wolności” (COM(2011)0327),
- uwzględniając wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15 PPU przeciwko Pálowi Aranyosiemu i Robertowi Căldăraru,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie zapobiegania radykalizacji oraz rekrutacji obywateli europejskich przez organizacje terrorystyczne ⁽⁶⁾ oraz podręcznik UNODC w sprawie postępowania wobec agresywnych więźniów ekstremistów oraz zapobiegania radykalizacji prowadzącej do aktów przemocy w więzieniach ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoje oświadczenie pisemne nr 0006/2011 z dnia 14 lutego 2011 r. w sprawie naruszania podstawowych praw więźniów w Unii Europejskiej,
- uwzględniając konwencje, zalecenia i rezolucje Rady Europy dotyczące różnych zagadnień penitencjarnych,
- uwzględniając białą księgę Rady Europy z dnia 28 września 2016 r. w sprawie przeludnienia w zakładach karnych,
- uwzględniając zalecenie CM/Rec(2012)12 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich dotyczące obcokrajowców przebywających w więzieniu, przyjęte przez Komitet Ministrów w dniu 10 października 2012 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 327 z 5.12.2008, s. 27.

⁽³⁾ Dz.U. L 337 z 16.12.2008, s. 102.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 294 z 11.11.2009, s. 20.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 132 z 21.5.2016, s. 1.

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0410.

⁽⁷⁾ www.unodc.org/documents/brussels/News/2016.10_Handbook_on_VEPs.pdf

Czwartek, 5 października 2017 r.

- uwzględniając zalecenie CM/Rec(2012)5 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich w sprawie Europejskiego Kodeksu Etyki dla personelu więziennego, przyjęte przez Komitet Ministrów w dniu 12 kwietnia 2012 r.,
  - uwzględniając podręcznik Rady Europy dla służby więziennej i kuratorskiej dotyczący radykalizacji i brutalnego ekstremizmu,
  - uwzględniając badania Europejskiego Obserwatorium Więziennictwa (EPO) pt. „From national practices to European guidelines: interesting initiatives in prisons management” [Od praktyk krajowych do wytycznych europejskich: ciekawe inicjatywy w zarządzaniu więziami] z 2013 r. i „National monitoring bodies of prison conditions and the European standards” [Krajowe organy monitorowania warunków w więzieniach a normy europejskie] z 2015 r.,
  - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz opinię Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A8-0251/2017),
- A. mając na uwadze, że w 2014 r. ponad pół miliona osób przebywało w zakładach karnych na terenie Unii Europejskiej, w tym osoby skazane, odbywające prawomocną karę, oraz osoby oskarżone o popełnienie przestępstwa i tymczasowo aresztowane;
- B. mając na uwadze, że odpowiedzialność za warunki panujące w zakładach karnych i za zarządzanie tymi zakładami spoczywa na państwach członkowskich, lecz UE ma również do odegrania istotną rolę w zakresie ochrony praw podstawowych osób pozbawionych wolności oraz w procesie tworzenia europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości; mając na uwadze, że Unia Europejska powinna zachęcać do wymiany dobrych praktyk między państwami członkowskimi, które stoją w obliczu wspólnych problemów dotyczących bezpieczeństwa w Europie;
- C. mając na uwadze, że sytuacja w zakładach karnych oraz niekiedy niegodziwe i niehumanitarne warunki przetrzymywania panujące w niektórych państwach członkowskich są niezwykle niepokojące, jak wynika z różnych sprawozdań, np. Europejskiego Komitetu Rady Europy ds. Zapobiegania Torturom;
- D. mając na uwadze, że przeludnienie więzień stanowi w UE problem stale powracający – co przyznaje ponad jedna trzecia państw członkowskich oraz co pokazują różne sprawozdania, m.in. ostatnie wydanie corocznego sprawozdania Rady Europy ze statystykami penitencjarnymi (SPACE) opublikowane dnia 14 marca 2017 r.; mając na uwadze, że Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał przeludnienie więzień za naruszenie art. 3 EKPC;
- E. mając na uwadze, że przeludnienie stanowi przeszkodę w ekstradycji lub przekazaniu osoby skazanej z powodu obaw co do złych warunków panujących w więzieniach w państwie przyjmującym; mając na uwadze, że sytuacja w niektórych państwach członkowskich stale się pogarsza, a w wielu ich więzieniach staje się wręcz niedopuszczalna;
- F. mając na uwadze, że przeludnienie więzień wpływa bardzo negatywnie na jakość panujących tam warunków przetrzymywania, może sprzyjać radykalizacji, negatywnie wpływa na warunki zdrowotne i dobrostan więźniów, jest przeszkodą w resocjalizacji i przyczynia się do powstawania niebezpiecznych, skomplikowanych i niezdrowych warunków pracy personelu więziennego;
- G. mając na uwadze, że w wyroku z dnia 6 października 2005 r. w sprawie *Hirst* przeciwko *Zjednoczonemu Królestwu* Europejski Trybunał Praw Człowieka potwierdził, że powszechne i automatyczne odbieranie prawa głosu więźniom nie jest zgodne z zasadami demokracji; mając na uwadze, że w 2011 r. 58,7 % osób przebywających w zakładach karnych w Polsce i mających prawo głosu wzięło udział w wyborach parlamentarnych;
- H. mając na uwadze, że nie ma powiązania pomiędzy surowością kar a spadkiem liczby przestępstw;
- I. mając na uwadze, że pozbawienie wolności to sytuacja wyjątkowo trudna dla niektórych osób wymagających szczególnego traktowania, takich jak małoletni, osoby starsze, kobiety w ciąży i osoby cierpiące na poważne zaburzenia psychiczne lub fizyczne bądź niepełnosprawność; mając na uwadze, że osoby takie wymagają odpowiedniego i dostosowanego do nich podejścia;

Czwartek, 5 października 2017 r.

- J. mając na uwadze, że zgodnie z art. 37 konwencji ONZ o prawach dziecka pozbawienie wolności dzieci „może być zastosowane jedynie jako środek ostateczny i na właściwy, możliwie najkrótszy czas” oraz że dzieci muszą być „odseparowane od osób dorosłych, chyba że dla dobra dziecka nie należy tego czynić”;
- K. mając na uwadze, że według danych Eurostatu ponad 20 % całkowitej liczby więźniów w 2014 r. stanowiły osoby aresztowane tymczasowo;
- L. mając na uwadze, że areszt tymczasowy należy stosować jedynie jako ostateczność, dzieci zaś nie powinny przebywać w zakładach, w których są narażone na negatywne wpływy, a także że należy zawsze brać pod uwagę potrzeby wynikające z ich wieku;
- M. mając na uwadze, że karę pozbawienia wolności, w tym areszt tymczasowy, należy stosować jedynie w prawnie uzasadnionych przypadkach, a w przypadku więźniów, którzy nie stwarzają poważnego zagrożenia dla społeczeństwa, powinny być stosowane kary alternatywne dla pozbawienia wolności – takie jak areszt domowy lub inne środki – gwarantujące im przebywanie w środowisku otwartym lub rodzinnym oraz lepszy dostęp do świadczeń socjalnych, opieki zdrowotnej i środków resocjalizacji;
- N. mając na uwadze, że młodociani przestępcy zasadniczo zawsze powinni mieć dostęp do alternatyw dla pozbawienia wolności bez względu na rodzaj popełnionego przestępstwa;
- O. mając na uwadze, że według danych Rady Europy za 2015 r. średnio 10,8 % osób pozbawionych wolności przebywających w europejskich zakładach karnych to cudzoziemcy – przy czym liczba ta w 2014 roku wynosiła 13,7 % – i że najczęściej osoby te są objęte aresztem tymczasowym z powodu przypisywanego im większego ryzyka ucieczki;
- P. mając na uwadze, że personel więzienny pełni ważną funkcję w społeczeństwie i powinien mieć zapewnione warunki zatrudnienia zgodne z kwalifikacjami i uwzględniające wymagający charakter tej pracy; mając na uwadze, że ze względu na trudny i wymagający uwagi charakter pracy personelu więziennego lepsze początkowe i ustawiczne szkolenie jego członków, większe przeznaczane na to środki finansowe, wymiana najlepszych praktyk, godziwe i bezpieczne warunki pracy oraz wzrost poziomu zatrudnienia są podstawowym warunkiem zapewnienia dobrych warunków w zakładach karnych; mając na uwadze, że ustawiczne szkolenie pomogłoby personelowi więziennemu w zmaganiach z nowymi i pojawiającymi się wyzwaniami, takimi jak radykalizacja w więzieniach;
- Q. mając na uwadze, że zmotywowany, zaangażowany i szanowany personel więzienny to podstawowy warunek zapewnienia humanitarnych warunków w zakładach karnych, a tym samym skuteczności działań na rzecz poprawy sposobu zarządzania zakładami karnymi, udanej resocjalizacji więźniów oraz ograniczenia ryzyka radykalizacji i ponownego popełnienia przestępstwa;
- R. mając na uwadze, że samookaleczanie i agresywne zachowania więźniów są często wywołane przeludnieniem i fatalnymi warunkami przetrzymywania; mając na uwadze, że dodatkowym czynnikiem jest niewłaściwe wyszkolenie lub wykwalifikowanie personelu; mając na uwadze, że napięta sytuacja w wielu więzieniach sprawia, iż warunki pracy personelu więziennego są szczególnie trudne, co w wielu przypadkach prowadzi do akcji protestacyjnych w państwach członkowskich;
- S. mając na uwadze, że skuteczna administracja penitencjarna wymaga odpowiednich zasobów finansowych i ludzkich, aby mogła realizować misję związaną z bezpieczeństwem i resocjalizacją;
- T. mając na uwadze, że zakaz stosowania tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania to powszechna norma, mająca zastosowanie do dorosłych i dzieci, a wszelkie naruszenia praw podstawowych osób zatrzymanych, które nie wynikają z ograniczeń niezbędnych dla pozbawienia wolności, stanowią naruszenie godności ludzkiej;
- U. mając na uwadze, że liczba samobójstw w zakładach karnych UE jest szczególnie zatrważająca;

Czwartek, 5 października 2017 r.

- V. mając na uwadze, że radykalizacja w wielu unijnych zakładach karnych to zjawisko bardzo niepokojące i wymagające szczególnej uwagi, a także przeciwdziałania mu stosownymi środkami, przy pełnym poszanowaniu praw człowieka i międzynarodowych zobowiązań; mając na uwadze, że czynniki powodujące natężenie tego zjawiska mogą obejmować niełudzkie warunki przetrzymywania i przeludnienie, co może zwiększać wpływ osób prowadzących nabór do brutalnych i ekstremistycznych organizacji;
- W. mając na uwadze, że Unia udostępnia środki na rzecz walki z radykalizacją w więzieniach w ramach Europejskiej agendy bezpieczeństwa; mając na uwadze, że ze względu na kontekst bezpieczeństwa w Europie każde państwo członkowskie powinno niezwłocznie podjąć kroki na rzecz zapobiegania radykalizacji w więzieniach; mając na uwadze, że podstawowe znaczenie ma wymiana dobrych praktyk na szczeblu europejskim;
- X. mając na uwadze, że niektóre współczesne systemy penitencjarne i zakłady karne, a także liczne budynki wykorzystywane obecnie jako więzienia w wielu państwach europejskich pochodzą z XIX w.; mając na uwadze, że niektóre z tych budynków nie nadają się do użytkowania w XXI w. ze względu na panujące w nich bardzo złe warunki, które stanowią naruszenie podstawowych praw człowieka;
- Y. mając na uwadze, że zgodnie z badaniami rozwój demokracji przedstawicielskiej i konstruktywnego dialogu w więzieniach jest korzystny dla więźniów, personelu więziennego i szerszych kręgów społeczeństwa oraz pomaga poprawić relacje między personelem więziennym a więźniami;
1. jest zaniepokojony warunkami panującymi w więzieniach w niektórych państwach członkowskich oraz stanem wielu europejskich zakładów karnych; apeluje do państw członkowskich o poszanowanie zasad dotyczących przetrzymywania więźniów, wynikających z instrumentów prawa międzynarodowego i norm Rady Europy; przypomina, że pozbawienie wolności nie oznacza pozbawienia godności; zachęca państwa członkowskie do przyjęcia niezależnego mechanizmu nadzoru penitencjarnego przewidzianego w Protokole fakultatywnym do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur (OPCAT);
  2. wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia systemów sądownictwa i inwestowania w szkolenia sędziów;
  3. potwierdza, że warunki panujące w więzieniach mają kluczowe znaczenie, jeżeli chodzi o wdrożenie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej, co orzekł Trybunał Sprawiedliwości w sprawach Aranyosiego i Căldăraru; przypomina o zasadniczym znaczeniu zasady wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych zawartej w Traktacie o Unii Europejskiej;
  4. ubolewa nad tym, że przeludnienie jest powszechne w europejskich zakładach karnych; wyraża duże zaniepokojenie nowymi rekordami przeludnienia odnotowanymi w niektórych państwach członkowskich; podkreśla, że zgodnie z najnowszymi rocznymi statystykami penitencjarnymi Rady Europy z dnia 14 marca 2017 r. liczba więźniów nadal przekracza liczbę dostępnych miejsc w jednej trzeciej europejskich zakładów karnych; wzywa państwa członkowskie do przestrzegania zaleceń białej księgi Rady Europy z dnia 28 września 2016 r. w sprawie przeludnienia więzień oraz zalecenia R(99) 22 Komitetu Ministrów Rady Europy z dnia 30 września 1999 r. dotyczącego przeludnienia więzień i wzrostu populacji więziennej;
  5. przypomina, że poszczególne państwa członkowskie obliczają liczbę miejsc w zakładach karnych oraz w konsekwencji wskaźnik przeludnienia zgodnie z radykalnie różniącymi się między państwami członkowskimi parametrami przestrzennymi, co utrudnia – czy wręcz uniemożliwia – porównanie na szczeblu Unii;
  6. ubolewa ponadto, że przeludnienie w wielu przypadkach ma dramatyczne konsekwencje dla bezpieczeństwa personelu więziennego i więźniów, wpływając na warunki życia i zdrowie, proponowane zajęcia, opiekę zdrowotną i psychologiczną, a także resocjalizację i monitorowanie więźniów; zachęca państwa członkowskie do ustanowienia systemów i baz danych w celu bieżącego monitorowania warunków panujących w zakładach karnych oraz do zapewnienia racjonalnego rozmieszczenia swoich populacji więźniów;
  7. stwierdza, że zwiększenie pojemności zakładów karnych nie jest jedynym rozwiązaniem problemu przeludnienia; wzywa jednak państwa członkowskie, by przeznaczały adekwatne środki na restrukturyzację i modernizację zakładów karnych w celu uprzywilejowania małych zakładów przyjmujących ograniczoną liczbę więźniów, zapewnienia godnych

Czwartek, 5 października 2017 r.

warunków pozbawienia wolności, tworzenia stref wspólnych odpowiadających celom zajęć i socjalizacji, wspierania resocjalizacji i ponownej integracji w społeczeństwie, rozwijania możliwości edukacji i zapewnienia bezpieczniejszego środowiska zarówno dla więźniów, jak i dla personelu więziennego;

8. uważa, że zasady przetrzymywania zmieniające się w zależności od więźniów i zagrożenia, jakie reprezentują, stanowi właściwą metodę zapobiegania ponownemu popełnianiu przestępstw i wspierania resocjalizacji; ponownie podkreśla, że środki resocjalizacyjne muszą być stosowane wewnątrz więzienia i że należy zacząć stosować je już w trakcie pozbawienia wolności; wzywa państwa członkowskie, by rozważyły rozmieszczanie populacji więźniów z uwzględnieniem rodzaju popełnionych przestępstw, tak aby zapobiec kontaktowi więźniów skazanych na krótkotrwałe pozbawienie wolności oraz osób skazanych za drobne przestępstwa z więźniami skazanymi na długotrwałe pozbawienie wolności;

9. zachęca państwa członkowskie do zagwarantowania więźniom zrównoważonego programu zajęć oraz umożliwienia im spędzania tak dużej ilości czasu poza celą, jaka jest niezbędna do zapewnienia wystarczającego poziomu kontaktów międzyludzkich i społecznych oraz obniżenia poziomu frustracji i agresji; podkreśla, że zakwaterowanie więźniów, w szczególności pod względem warunków noclegowych, musi gwarantować poszanowanie ludzkiej godności i prywatności oraz spełniać wymogi zdrowotne i higieniczne, z odpowiednim uwzględnieniem warunków klimatycznych, a zwłaszcza powierzchni, przestrzeni, oświetlenia, unikania wysokich poziomów hałasu, ogrzewania i wentylacji; wzywa wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia wspólnej definicji „minimalnej przestrzeni”, którą należy zapewnić każdemu więźniowi; przypomina, że Komisja wspominała ostatnio o możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych UE przez państwa członkowskie;

10. zachęca państwa członkowskie, aby przewidziały zatrudnianie wolontariuszy w ramach wykonywania kar jako wsparcie dla personelu zawodowego, tak aby stworzyć odpowiednie powiązania sprzyjające resocjalizacji poszczególnych więźniów; uważa, że zadania należące do wolontariuszy powinny zdecydowanie różnić się od zadań personelu zawodowego i odpowiadać kompetencjom tych wolontariuszy;

11. sugeruje państwom członkowskim, aby ustanowiły stanowisko inspektora zakładów pozbawienia wolności – już istniejące w niektórych państwach członkowskich – tak aby mieć do dyspozycji niezależną instancję oceniającą warunki przetrzymywania więźniów;

12. wyraża zaniepokojenie rosnącą prywatyzacją systemów więziennych w UE i przypomina, że prywatyzacja systemów karnych często pozostawia bez odpowiedzi wiele pytań co do jej wpływu na warunki panujące w zakładach karnych i poszanowanie praw podstawowych; ubolewa, że przeprowadzono bardzo mało badań porównawczych, aby oszacować koszty i jakość zarządzania w więzieniach państwowych i prywatnych; przypomina, że podstawowe działania kierowania i administrowania sądami oraz monitorowania ich powinny pozostać w gestii państwa;

13. przypomina, że areszt tymczasowy jest środkiem ostatecznym, stosowanym w przypadkach bezwzględnie koniecznych i przez jak najkrótszy czas, zgodnie z obowiązującym krajowym kodeksem postępowania karnego; ubolewa, że w wielu państwach członkowskich w praktyce regularnie stosuje się areszt tymczasowy, co w połączeniu ze złymi warunkami panującymi w więzieniach i innymi okolicznościami może stanowić naruszenie praw podstawowych więźniów; uważa, że eliminacja problemu nauzywania aresztu tymczasowego wymaga innowacyjnych rozwiązań, w tym modernizacji kodeksów postępowania karnego i wzmocnienia sądownictwa;

14. przypomina, że w Europejskich Regułach Więziennych przyjętych przez Komitet Ministrów Rady Europy podkreślono, że więźniowie powinni móc uczestniczyć w wyborach, referendach i innych aspektach życia publicznego, o ile ich prawa w tym zakresie nie są ograniczone prawem krajowym; przypomina, że dzięki udziałowi w wyborach więźniowie mogą stać się aktywnymi członkami społeczeństwa, co pomaga w ich resocjalizacji; wzywa państwa członkowskie, aby ułatwiły więźniom praktyczny dostęp do praw wyborczych, np. instalując kabiny do głosowania w więzieniach w dniu wyborów;

15. żąda wdrożenia skutecznego, długoterminowego zarządzania systemami penitencjarnymi, aby ograniczyć liczbę więźniów przez częstsze stosowanie środków karnych o charakterze nieizolacyjnym – takich jak prace społeczne lub umieszczenie osoby skazanej pod nadzorem elektronicznym – i jak najzadsze uciekanie się do aresztu tymczasowego;

Czwartek, 5 października 2017 r.

16. wzywa państwa członkowskie do uzupełnienia aspektu karnego elementami mającymi na celu rozwój umiejętności praktycznych i reedukację więźniów, tak aby zapewnić lepsze zarządzanie karą, skuteczną resocjalizację i ograniczenie popełniania dalszych wykroczeń; przypomina, że w porównaniu z innymi środkami alternatywnymi kara więzienia w przypadku krótkich kar prowadzi do częstszego popełniania dalszych wykroczeń;

17. zachęca państwa członkowskie, by ustanowiły środki zarządzania odbywaniem kary, zwłaszcza jeżeli chodzi o kary najkrótsze, w szczególności przez stosowanie częściowego pozbawienia wolności, umożliwianie odbywania kary w czasie urlopu, tak aby więzień uniknął utraty zatrudnienia, prace społeczne lub przez częstsze stosowanie aresztu domowego i umieszczenie osoby skazanej pod nadzorem elektronicznym; uważa również, że odbywanie kary powinno być bardziej dostosowane do indywidualnych przypadków, co umożliwi lepsze jej wykonanie;

18. uważa, że aby zapewnić skuteczność nowych, nieizolacyjnych środków, należy je wprowadzać w połączeniu z innymi środkami, takimi jak reformy systemów karnych, edukacyjnych i społecznych, mające na celu sprzyjanie resocjalizacji i utrzymywaniu kontaktu z zewnętrznym środowiskiem ekonomiczno-społecznym; w związku z tym jest przekonany, że organy administracji penitencjarnej powinny budować silne więzi ze społecznościami lokalnymi, sporządzając dokumenty wyjaśniające i dane statystyczne, aby przekonać opinię publiczną, iż środki nieizolacyjne są konieczne do ograniczenia ryzyka ponownego popełnienia przestępstwa oraz do zapewnienia długotrwałego bezpieczeństwa w naszym społeczeństwie; w związku z tym podkreśla dobre praktyki istniejące w państwach skandynawskich;

19. wzywa Komisję do przeprowadzenia badania porównawczego, aby przeanalizować środki alternatywne stosowane przez państwa członkowskie oraz wspierać popularyzację najlepszych praktyk krajowych;

20. wzywa wszystkie państwa członkowskie, aby wprowadziły wzmoczone środki nadzoru więźniów po ich wyjściu na wolność, w przypadku gdy byli oni skazani za poważne przestępstwa; zaleca wprowadzenie środków nadzoru po wypuszczeniu na wolność obejmujących wezwanie na spotkanie prowadzone przez sędziego z udziałem urzędników zajmujących się zwolnieniem warunkowym i resocjalizacją, tak aby ocenić stopień reintegracji byłego więźnia w społeczeństwie i ryzyko popełnienia dalszych przestępstw;

21. podkreśla, że w decyzji ramowej „zawieszenie i kary alternatywne” przewidziano mechanizmy wzajemnego uznawania mające zastosowanie do środków wykorzystywanych przez państwa członkowskie, takich jak ograniczenia w przemieszczaniu się, prace społeczne, ograniczenia w komunikowaniu się i wydalenia, oraz że w decyzji ramowej dotyczącej europejskiego nakazu nadzoru przewidziano podobne rozwiązania, jeżeli chodzi o tymczasowe aresztowanie;

22. wzywa państwa członkowskie do stosowania się do zaleceń szczegółowych dotyczących zapewniania w zakładach karnych warunków dla osób wymagających szczególnego traktowania; ubolewa, że czasem osoby cierpiące na choroby psychiczne zostają pozbawione wolności i przebywają w zakładach karnych wyłącznie z powodu braku przystosowanych do ich potrzeb placówek poza tymi zakładami i przypomina, że według Europejskiego Trybunału Praw Człowieka niewłaściwe traktowanie osób cierpiących na choroby psychiczne może być równoznaczne z naruszeniem art. 3 EKPC oraz art. 2 EKPC (prawo do życia) w przypadku więźniów o skłonnościach samobójczych;

23. ubolewa, że trudna sytuacja więźniów w podeszłym wieku i więźniów niepełnosprawnych nie jest w pełni brana pod uwagę w niektórych państwach członkowskich; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, aby więźniowie w podeszłym wieku dotknięci niepełnosprawnością byli wypuszczani na wolność, a więźniowie niepełnosprawni mieli dostęp do niezbędnej infrastruktury;

24. wzywa państwa członkowskie, aby przeciwdziałały wszelkim formom dyskryminacji wobec więźniów ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową oraz aby gwarantowały więźniom prawo do seksualności;

25. podkreśla, że więźniarki mają szczególne potrzeby i muszą mieć dostęp do odpowiednich usług medycznych i badań lekarskich oraz do stosownych środków sanitarnych; wzywa państwa członkowskie, by przestrzegały obowiązujących zaleceń dotyczących traktowania kobiet przebywających w więzieniach i unikały wszelkich przejawów dyskryminacji ze względu na płeć;

26. uważa, że należy poświęcić szczególną uwagę potrzebom kobiet przebywających w więzieniach w okresie ciąży, ale również po urodzeniu dzieci, poprzez zapewnienie odpowiednich pomieszczeń do karmienia piersią, a także wykwalifikowanej i profesjonalnej opieki pielęgniarzkiej; uważa, że należy rozważyć alternatywne modele w celu uwzględnienia dobrostanu dzieci w więzieniach; uważa, że automatyczne oddzielenie matki od dziecka powoduje poważne zaburzenia emocjonalne u dziecka i może być odebrane jako dodatkowa kara dla matki i dziecka;

Czwartek, 5 października 2017 r.

27. jest zaniepokojony dużą liczbą samobójstw w więzieniach; wzywa każde państwo członkowskie, by stworzyło krajowy plan działania w celu zapobiegania samobójstwom osób uwięzionych;

28. zachęca państwa członkowskie, aby zapewniały więźniom utrzymywanie regularnych kontaktów z rodzinami i przyjaciółmi, pozwalając im na odbywanie kary w zakładach znajdujących się blisko ich miejsca zamieszkania, wspierając dostęp do wizyt, rozmów telefonicznych i środków komunikacji elektronicznej, z zastrzeżeniem pozwolenia od sędziego i monitorowania przez administrację więzienną, w celu utrzymania więzów rodzinnych; przypomina, że pojęcie rodziny należy rozumieć szeroko, aby objęło ono związki o charakterze nieformalnym; uważa, że niezbędne jest zapewnienie odpowiednich warunków do utrzymania tych więzów;

29. potępia stosowane w niektórych państwach rozproszenie geograficzne więźniów, ponieważ jest to dodatkowa kara dla ich rodzin; wzywa do wprowadzenia środków umożliwiających przenoszenie więźniów odbywających karę daleko od miejsca zamieszkania do zakładów karnych położonych bliżej ich miejsca zamieszkania, chyba że organ sądowy postanowi inaczej z prawnie uzasadnionych powodów; przypomina, że według Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przetrzymywanie osoby w więzieniu znajdującym się w odległości od miejsca zamieszkania utrudniającej lub uniemożliwiającej rodzinie odwiedzić w więzieniu może stanowić naruszenie art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego);

30. potwierdza znaczenie zagwarantowania, żeby dzieci w zakładach karnych traktowano z poszanowaniem ich dobra, w szczególności by były odseparowane od dorosłych przez cały czas, w tym w trakcie transportu więźniów, i miały prawo pozostawania w kontakcie ze swoimi rodzinami, chyba że sąd postanowi inaczej; ubolewa nad tym, że w niektórych państwach członkowskich młodociani przestępcy są przetrzymywani w zakładach karnych wspólnie z dorosłymi, co naraża ich na niewłaściwe traktowanie i przemoc oraz pozbawia szczególnej opieki, jakiej potrzebuje ta szczególnie narażona na zagrożenia grupa; przypomina, że dyrektywa (UE) 2016/800 w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci zaleca stosowanie w ich przypadku środków alternatywnych; wzywa państwa członkowskie do tworzenia ośrodków wychowawczych dla młodzieży;

31. zaznacza, że dzieci w zakładach karnych muszą otrzymywać opiekę, ochronę i wszelką konieczną pomoc indywidualną – społeczną, edukacyjną, zawodową, psychologiczną, medyczną i fizyczną – potrzebną ze względu na wiek, płeć i osobowość; zachęca państwa członkowskie, aby w przypadku dzieci sprawiających największe trudności zamiast uciekać się do kary więzienia, wybierały raczej zamknięte ośrodki edukacyjne z opieką psychologa dziecięcego; wzywa państwa członkowskie do objęcia dzieci przebywających w zakładach karnych szczególną opieką i ochroną;

32. wzywa państwa członkowskie, aby umożliwiły młodocianym przebywającym w więzieniach dostęp do stosownych placówek edukacyjnych; zwraca uwagę, że dzieci przebywające w zakładach karnych muszą mieć dostęp do programów przygotowujących do przyszłego powrotu do społeczności, z pełnym uwzględnieniem ich potrzeb emocjonalnych i fizycznych, relacji rodzinnych, możliwości w zakresie miejsca zamieszkania, nauki szkolnej i zatrudnienia oraz statusu społeczno-ekonomicznego;

33. zachęca Komisję do powołania specjalnych grup roboczych składających się z przedstawicieli ministerstw sprawiedliwości i organów krajowych państw członkowskich oraz organizacji pozarządowych działających w tej dziedzinie, aby ułatwić wymianę najlepszych praktyk;

34. zwraca uwagę, że dzieci w zakładach karnych powinny utrzymywać regularne i istotne kontakty z rodzicami, z rodziną i z przyjaciółmi za pośrednictwem wizyt i korespondencji, chyba że interes wymiaru sprawiedliwości lub dobro dziecka wymagają ograniczeń w tym zakresie; przypomina, że ograniczanie tego prawa nigdy nie powinno być stosowane jako kara;

35. wzywa się Komisję, by wspierała strategie przeciwdziałania dyskryminacji, z jaką mogą się spotykać dzieci, których rodzice przebywają w więzieniu, z myślą o lepszej integracji społecznej oraz o tworzeniu integracyjnego i sprawiedliwego społeczeństwa;

36. uznaje prawo dzieci do utrzymania bezpośredniego kontaktu z rodzicem przebywającym w więzieniu i przypomina jednocześnie o prawach przysługujących więźniowi jako rodzicowi; uważa w związku z tym, że więzienia powinny być wyposażone w odpowiednie pomieszczenia dla dzieci, w których przebywają one pod opieką odpowiednio wyszkolonych pracowników więzienia, pracowników socjalnych i wolontariuszy z organizacji pozarządowych, którzy mogą towarzyszyć dzieciom i rodzinom podczas odwiedzin w więzieniu;

Czwartek, 5 października 2017 r.

37. wzywa Komisję, by rozważyła możliwość opracowania protokołu ustaleń na szczeblu UE w celu zapewnienia ochrony więzi z rodzicami przebywającymi w więzieniu i umożliwienia rodzicom udziału w wydarzeniach ważnych dla wychowania dzieci, by w ten sposób chronić dobro samych dzieci;
38. podkreśla, że więźniowie przebywający w zakładach karnych w innych państwach członkowskich, niż państwo członkowskie, w którym mieszkają, mają utrudnione kontakty z rodziną;
39. wzywa państwa członkowskie do przestrzegania obowiązujących zaleceń dotyczących traktowania obcokrajowców przebywających w więzieniach, opartych na prawie chroniącym ich przed dyskryminacją, a w szczególności do wspierania działalności mediatorów kulturowych;
40. zachęca państwa członkowskie, aby traktowały odosobnienie jedynie jako środek ostateczny i tylko w przypadku, gdy więźń stanowi zagrożenie dla innych więźniów lub dla siebie samego, a także aby wprowadzały wszelkie możliwe mechanizmy zapobiegania nadużyciom; apeluje do państw członkowskich o zaprzestanie stosowania odosobnienia wobec nieletnich;
41. wzywa państwa członkowskie do skuteczniejszej walki ze zjawiskiem handlu nielegalnymi substancjami i środkami odurzającymi w więzieniach;
42. przypomina o zasadzie powszechności prawa do opieki zdrowotnej i wzywa państwa członkowskie do zapewnienia w więzieniach dostępu do odpowiednich usług zdrowotnych i właściwych placówek medycznych oraz do zagwarantowania więźniom dostępu do opieki zdrowotnej – jeśli jej potrzebują – dzięki zatrudnieniu w każdym więzieniu wystarczającej liczby przedstawicieli zawodów medycznych; wyraża zaniepokojenie z powodu trudności, jakie napotykają w różnych państwach członkowskich więźniowie chcący odbyć wizytę u lekarza lub uzyskać wsparcie psychologiczne;
43. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia niezbędnego specjalistycznego leczenia więźniom cierpiącym na poważne lub przewlekłe schorzenia, w tym choroby nowotworowe;
44. wzywa te państwa członkowskie, które jeszcze nie stosują takich praktyk, aby rozważyły zmianę kary poważnie chorych więźniów ze względów humanitarnych, z zastrzeżeniem uzyskania pozwolenia sądowego i uwzględnieniem stopnia zagrożenia, jakie stwarza dany więzień, a także opinii komisji ekspertów;
45. wzywa państwa członkowskie, by walczyły z rosnącym zjawiskiem radykalizacji w więzieniach, chroniąc jednocześnie wolność wyznania i unikając dyskryminacji ze względu na wyznawanie konkretnej religii; podkreśla, że każdy program przeznaczony dla konkretnej grupy więźniów, np. więźniów „zradykalizowanych”, musi zapewniać poszanowanie takich samych praw człowieka i zobowiązań międzynarodowych, jakie mają zastosowanie do wszystkich innych więźniów; zaleca, aby administracja więzienna informowała właściwe organy o radykalizacji poszczególnych osób;
46. podkreśla, że nieludzkie warunki w więzieniach, niewłaściwe traktowanie oraz przeludnienie zakładów karnych mogą stanowić czynniki zwiększające ryzyko radykalizacji;
47. uważa, że radykalizację można skutecznie zwalczać dzięki m.in. wykrywaniu wczesnych oznak tego zjawiska (np. szkolenie personelu i ulepszanie więzienny wywiad), ulepszeniu mechanizmów postępowania z ekstremistycznymi zachowaniami, rozwijaniu środków edukacyjnych oraz wspieraniu dialogu i komunikacji między religiami; uważa, że lepszy mentoring, wzmożona opieka psychologiczna i możliwość kontaktu z osobami, które porzuciły radykalizm, mają zasadnicze znaczenie w walce z radykalizacją; przypomina, że osoby młode są szczególnie podatne na propagandę organizacji terrorystycznych; zachęca państwa członkowskie do opracowania programów deradykalizacji;
48. jest zdania, że działania monitorujące państw członkowskich powinny obejmować powiadamianie organów sądowych lub krajowych organów odpowiedzialnych za walkę z terroryzmem o najbardziej niebezpiecznych zradykalizowanych więźniach;
49. zachęca państwa członkowskie do wymiany dobrych praktyk w celu zapobiegania radykalizacji i zwalczania jej w więzieniach i ośrodkach zatrzymań dla nieletnich; przypomina, że w ramach Europejskiej agendy bezpieczeństwa Unia Europejska udostępniła środki finansowe na rzecz szkolenia personelu więziennego z myślą o walce z radykalizacją w więzieniach; wzywa państwa członkowskie do pełnego wykorzystywania centrum doskonałości unijnej sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw (RAN), a zwłaszcza do dalszej wymiany specjalistycznej wiedzy za pośrednictwem działającej w jej ramach grupy roboczej ds. więzień i nadzoru kuratorskiego;

Czwartek, 5 października 2017 r.

50. podkreśla, że zróżnicowane zasady przetrzymywania dla więźniów uważanych za zradykalizowanych lub zrekrutowanych przez organizacje terrorystyczne to jeden z możliwych środków zapanowania nad radykalizacją w więzieniach; ostrzega jednakże, aby tego rodzaju środki nakładać jedynie indywidualnie i opierać je na decyzji sądu, a także poddawać kontroli przez właściwe organy sądowe;

51. podkreśla, że personel więzienny wykonuje bardzo wymagającą pracę w imieniu społeczeństwa, w związku z czym powinien być odpowiednio wynagradzany i mieć godziwe warunki pracy, które powinny obejmować bezpłatną pomoc psychologiczną i specjalne infolinie udzielające wsparcia pracownikom doświadczającym problemów mogących wpływać na ich pracę;

52. przypomina, że społeczne uznanie dla personelu więziennego oraz systematyczne szkolenie go mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia dobrych warunków przetrzymywania w więzieniach; zachęca państwa członkowskie do dzielenia się informacjami, wymiany i stosowania dobrych praktyk, a także do przyjęcia kodeksu etycznego postępowania obowiązującego personel więzienny; w tym celu apeluje o zwołanie zgromadzenia ogólnego przedstawicieli administracji penitencjarnej, w którym powinni uczestniczyć przedstawiciele personelu więziennego;

53. przypomina o fundamentalnej roli dialogu społecznego z personelem więziennym oraz o konieczności zaangażowania personelu więziennego dzięki informowaniu i przeprowadzaniu konsultacji, zwłaszcza przy opracowywaniu nowych koncepcji kary pozbawienia wolności mających na celu udoskonalenie systemów penitencjarnych i poprawę warunków panujących w zakładach karnych, w tym w celu zwalczania zagrożeń związanych z radykalizacją;

54. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia regularnego dialogu między więźniami a personelem więziennym, ponieważ dobre relacje między nimi stanowią zasadniczy element dynamicznego bezpieczeństwa przy łagodzeniu potencjalnych incydentów lub przywracaniu porządku przez proces dialogu;

55. wzywa państwa członkowskie, aby zachęcały organy zarządzające zakładami karnymi do zaangażowania w rozwój rad więziennych we wszystkich placówkach;

56. wzywa Komisję do uruchomienia europejskiego forum ds. warunków w więzieniach, aby zachęcać do wymiany najlepszych praktyk między ekspertami a praktykami ze wszystkich państw członkowskich;

57. wzywa Komisję i instytucje UE do podjęcia niezbędnych działań w ich obszarach kompetencji w celu zagwarantowania poszanowania i ochrony praw podstawowych więźniów, a zwłaszcza osób wymagających szczególnego traktowania, dzieci, osób chorych psychicznie, niepełnosprawnych i kobiet, włącznie z przyjęciem wspólnych reguł i norm europejskich dotyczących warunków pozbawienia wolności we wszystkich państwach członkowskich;

58. wzywa Komisję do monitorowania i zebrania informacji i statystyk – przy poszanowaniu zasady pomocniczości – na temat warunków przetrzymywania we wszystkich państwach członkowskich oraz na temat wszelkich przypadków naruszenia podstawowych praw więźniów; wzywa państwa członkowskie, aby umożliwiły posłom do Parlamentu Europejskiego nieograniczony wstęp do zakładów karnych i ośrodków detencyjnych;

59. wzywa państwa członkowskie do ustanowienia europejskiej karty więziennej, zgodnie z zaleceniem Rady Europy 1656/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r.;

60. wzywa państwa członkowskie do wspierania polityki mającej na celu resocjalizację więźniów w społeczeństwie, zwłaszcza polityki służącej eliminacji barier strukturalnych utrudniających resocjalizację byłych więźniów w społeczeństwie, oraz do wprowadzenia polityki monitorowania i dostosowania kar; przypomina, że więźniowie rzadziej popełniają dalsze wykroczenia, gdy stopniowo przechodzą z życia więziennego do życia na wolności;

61. uważa, że naprawczy i ochronny charakter systemów penitencjarnych automatycznie pociąga za sobą większe poszanowanie indywidualnej godności ludzkiej, ponieważ ma na celu ochronę społeczeństwa i resocjalizację dzięki ułatwianiu osiągnięcia reedukacyjnych celów kary, doprowadzeniu do resocjalizacji więźniów i zmniejszeniu ryzyka ponownego popełnienia przez nich przestępstwa; ubolewa nad tym, że praktyki mediacji i praktyki naprawcze stanowiące alternatywę dla postępowań dyscyplinarnych niemal nie występują w większości państw członkowskich; zachęca państwa członkowskie, aby nadały pierwszeństwo strategiom politycznym i przepisom prawa mającym na celu sprawiedliwość naprawczą i mediacyjną, w której wykorzystuje się raczej narzędzia społeczne, gospodarcze i kulturalne niż czysto karne;

Czwartek, 5 października 2017 r.

62. podkreśla znaczenie zapewnienia więźniom dostępu do edukacji i zdobywania kwalifikacji zawodowych; zachęca państwa członkowskie, aby oferowały wszystkim więźniom interesujące zajęcia, takie jak szkolenia czy możliwość podjęcia pracy zgodnie z normami międzynarodowymi, w celu ich resocjalizacji i zapewnienia im narzędzi umożliwiających życie bez przestępczości po odbyciu kary; zachęca państwa członkowskie do dopilnowania, aby więzień pracował, przygotowywał dyplom lub odbył szkolenie w trakcie pozbawienia wolności, co pozwoli na lepsze zarządzanie karą i przygotuje ich resocjalizację; uważa, że niezbędne jest, aby osoby nieletnie miały dostęp do szkolnictwa i do kształcenia zawodowego;

63. zachęca państwa członkowskie do wypracowania narzędzi wspomagających powrót więźniów do życia zawodowego, służących rozpoznaniu możliwości zatrudnienia zgodnie z lokalnymi potrzebami, do organizowania i nadzorowania kształcenia i pracy w sposób jak najlepiej dostosowany do indywidualnych potrzeb oraz do prowadzenia ciągłego dialogu z przedstawicielami pracodawców; nakłania państwa członkowskie do ustanowienia systemu szkoleń mającego na celu zachęcanie pracodawców i prywatnych przedsiębiorstw do organizowania szkoleń zawodowych dla więźniów z zamiarem zatrudnienia ich po odbyciu kary; zachęca państwa członkowskie do stworzenia zachęt – w tym finansowych i podatkowych – dla przedsiębiorców chcących zatrudnić więźniów lub do zachęcania byłych więźniów do podejmowania działalności gospodarczej; zachęca również państwa członkowskie do ustanowienia punktów kontaktowych dla byłych więźniów, oferujących informacje i wsparcie w poszukiwaniu pracy, a także obowiązkowe i ściśle nadzorowane nauczanie na odległość;

64. przypomina, że Europejski Fundusz Społeczny stanowi instrument finansowy UE mający na celu poprawę perspektyw zatrudnienia dla milionów Europejczyków, zwłaszcza tych, którzy mają trudności w znalezieniu pracy, w tym więźniów i byłych przestępców; z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie projektów pomagających więźniom w resocjalizacji i integracji na rynku pracy po odbyciu kary;

65. podkreśla, że praca wykonywana przez więźnia nie powinna być traktowana jako kara, a wszelkie nadużycia w tym zakresie należy zwalczać; podkreśla, że oferty pracy kierowane do więźniów powinny być zgodne z aktualnymi normami i technikami pracy oraz zorganizowane tak, aby funkcjonowały zgodnie z nowoczesnymi systemami zarządzania i procesami produkcji; apeluje do państw członkowskich, by praca w więzieniu była lepiej płatna niż obecnie; wzywa Komisję do przeprowadzenia badania porównawczego dotyczącego wynagrodzeń więźniów w państwach członkowskich, aby wskazać sprawiedliwe i zrównoważone poziomy wynagrodzenia, które umożliwiłyby pracę każdemu więźniowi;

66. zachęca państwa członkowskie do wymiany najlepszych praktyk w dziedzinach programów edukacji, rehabilitacji i resocjalizacji, zwłaszcza w celu lepszej resocjalizacji po opuszczeniu więzienia i pomocy w zapobieganiu przypadkom dalszej radykalizacji;

67. wzywa instytucje unijne do udzielania jak najdalej idącego technicznego i ekonomicznego wsparcia w zakresie poprawy systemów penitencjarnych i warunków panujących w więzieniach, zwłaszcza w państwach członkowskich, które doświadczają poważnych trudności finansowych;

68. wzywa Komisję do publikowania co pięć lat od dnia przyjęcia niniejszej rezolucji szczegółowych sprawozdań na temat sytuacji w europejskich więzieniach, obejmujących dogłębną analizę jakości kształcenia i szkoleń dla więźniów oraz oceny wyników (łącznie z danymi dotyczącymi recydywistów) stosowania środków alternatywnych wobec pozbawienia wolności;

69. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji i rządów oraz parlamentom państw członkowskich, a także Radzie Europy, Zgromadzeniu Parlamentarnemu Rady Europy, komisarzowi Rady Europy ds. praw człowieka i Europejskiemu Komitetowi ds. Zapobiegania Torturom.